

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/39/2018
Identifikačné číslo spisu:	1210202992
Dátum vydania rozhodnutia:	26.02.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:1210202992.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne OZETA NEO, a. s., so sídlom v Topolčanoch, Dopravná 2098/9, zastúpenej advokátskou kanceláriou Zvara advokáti, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Nám. SNP 1, proti žalovanému MH Manažment, a. s., so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta 100, o zaplatenie 45 513,84 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 11 C 26/2010, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. septembra 2017 sp. zn. 8 Co 720/2014, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 26. septembra 2017 sp. zn. 8 Co 720/2014 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1 Okresný súd Bratislava II (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 11. februára 2014 č. k. 11 C 26/2010 - 221 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala zaplatenia 45 513,84 eur s príslušenstvom titulom vydania bezdôvodného obohatenia. Vykonaným dokazovaním zistil, že právny predchodca žalobkyne ako postupník a právny predchodca žalovaného ako postupca uzavreli 17. februára 2006 zmluvu o postúpení pohľadávok, na základe ktorej právny predchodca žalobkyne postúpil pohľadávky uvedené v prílohe č. 1 k zmluve. Z položky č. 56 prílohy č. 1 k zmluve zistil, že zmluvou o postúpení bola na právneho predchodcu žalobcu postúpená pohľadávka voči spoločnosti EKOZAR, s. r. o. v hodnote 6 270 439,23 eur. Z rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 9 Cb 115/2000-47 z 15. októbra 2003, ktorý nadobudol právoplatnosť 22. januára 2004, zistil, že spoločnosť EKOZAR, s. r. o. bola zaviazaná zaplatiť právnemu predchodcovi žalovaného sumu 1 425 448,25 eur s príslušenstvom a trovy konania. Z takto zisteného skutkového stavu vyvodil záver, že žalobkyňa nedôvodne namieta, že právny predchodca žalovaného jej postúpil neexistujúcu pohľadávku. Konštatoval, že právny predchodca žalobkyne mal od uzavretia zmluvy o postúpení pohľadávky do zániku spoločnosti EKOZAR, s. r. o. viac ako štyri roky, aby pohľadávku vymáhal. Právny predchodca žalobkyne však vymáhanie pohľadávky nepreukázal a preto nemôže dôsledky svojej nečinnosti prenášať na ťarchu žalovaného. Uviedol, že ak by aj bol uplatnený nárok opodstatnený, posúdil ako dôvodnú námietku premlčania vznesenú žalovaným. Dospel k záveru, že premlčanie vydania bezdôvodného obohatenia plnením bez právneho dôvodu nie je upravené Obchodným zákonníkom a preto je nutné

aplikovať Občiansky zákonník. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 26. septembra 2017 sp. zn. 8 Co 720/2012 rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) potvrdil. Uviedol, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci, vyvodil z neho správny právny záver a svoje rozhodnutie aj riadne odôvodnil. Zdôraznil, že súd prvej inštancie pri posudzovaní dôvodnosti nároku z hľadiska existencie postúpenej pohľadávky správne vychádzal z rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 9 Cb 115/2000 z 15. októbra 2003, keď z uvedeného rozsudku aj podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva, že predmetná pohľadávka právneho predchodcu žalovaného proti dlžníkovi EKOZAR, s. r. o. nezanikla odstúpením od zmluvy o predaji akcií doručeným spoločnosti EKOZAR, s. r. o. 23. septembra 1999 a teda v čase postúpenia existovala. V odôvodnení svojho rozhodnutia ďalej uviedol, že irelevantné sú aj námietky týkajúce sa prípadného premĺčania práva.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“). Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť a zároveň dôvodnosť podaného dovolania odôvodnila ustanovením § 420 písm. f/ C.s.p. tým, že odvolací súd znemožnil žalobkyni uskutočňovať procesné práva pred súdom v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Namietala nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu, najmä v nereagovaní na jej odvolacie námietky týkajúce sa otázky posúdenia premĺčania práva z bezdôvodného obohatenia plnením bez právneho dôvodu, ktoré vzniklo medzi podnikateľmi.

4. Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne uviedol, že odvolací súd vo svojom rozhodnutí nezanedbal a neopomenul zaoberať sa podstatnými skutočnosťami a z uvedeného dôvodu navrhol odvolanie zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.), dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale tiež dôvodné.

6. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014).

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

8. Podľa § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu

práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

10. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (viď § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 C.s.p. alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Dovolateľka v dovolaní namieta vadu konania podľa § 420 písm. f/ C.s.p., t. j., že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ktorá podľa jej názoru spočíva v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu.

12. Právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia súdov navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutia súdov nižších inštancií neobsahujú náležitosti uvedené v § 393 ods. 2 C.s.p. (predtým § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p.), sú nepreskúmateľné.

13. Dovolací súd poznamenáva, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť (nedostatok odôvodnenia) rozhodnutia nezakladá zmatečnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná za vlastnosť rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

14. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, prijaté na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

15. S poukazom na citované stanovisko len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch môže nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. (teraz § 420 písm. f/ C.s.p.), a to napríklad vtedy, ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie napadnutého rozhodnutia má také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížia k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných vád alebo justičných omylov (pozri Ryabikh proti Rusku, sťažnosť č. 52854/99) a napravenia „vád najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, sťažnosť č. 8269/02, Protosenko proti Rusku, sťažnosť č. 13151/04, Tishkevich proti Rusku, sťažnosť č. 2202/05, Lenskaya proti Rusku, sťažnosť č. 28730/03).

16. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu takej intenzity, ktorá odôvodňuje aplikáciu (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016 a zakladá tak prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania v prejednávanej veci. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v predmetnej veci je nedostatočne odôvodnené v otázke posúdenia uplatnenej námietky premlčania. Krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvoinštančného súdu, pričom k zásadným otázkam namietaným v odvolaní žalobkyne, hoci išlo o opodstatnené námietky sa nevyjadril, v odôvodnení svojho rozhodnutia ich nespomína, ani nepovažoval za potrebné zdôvodniť prečo považuje jej odvolanie (v tejto časti) za nedôvodné. Krajský súd sa vo svojom rozhodnutí vôbec nezaoberal otázkou, či nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniklo medzi podnikateľmi, je nutné posudzovať podľa Obchodného zákonníka alebo Občianskeho zákonníka, nakoľko od tohto posúdenia závisí i prípadné premlčanie tohto práva, ktorú skutočnosť žalobkyňa namietala v podanom odvolaní. Krajský súd k tejto odvolacej námietke vo svojom rozhodnutí iba uviedol „irrelevantné sú aj námietky týkajúce sa prípadného premlčania takéhoto práva“.

17. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a arbitrárne, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. Dovolateľke bolo znemožnené realizovať jej patriace procesné oprávnenia postupom odvolacieho súdu, na ktorý možno primerane aplikovať závery vyjadrené v Stanovisku publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, v jeho druhej vete.

18. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesným vadám podľa § 420 písm. f/ C.s.p., ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu uznesením zrušil (§ 449 ods. 1 C.s.p.) a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 450 C.s.p.). S prihliadnutím na dôvod zrušenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu sa najvyšší súd nezaoberal ďalšími, v dovolaní namietanými vadami.

19. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a dovolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C.s.p.). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

20. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.